

УДК 336

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ВИКОНАННЯ УЗГОДЖЕНОЇ СИСТЕМИ БЮДЖЕТІВ, ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Шевелєв Р. Р.¹, магістр; Сидоров О. А.², к. е. н.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

[1romanromanovich057@gmail.com](mailto:romanromanovich057@gmail.com); [2sidorov.moodle@gmail.com](mailto:sidorov.moodle@gmail.com)

Постановка проблеми. Бюджетування представляє собою спеціальний механізм для впровадження системного підходу до управління фінансовими ресурсами компанії. Це пояснюється тим, що з ускладненням економічних зв'язків стає необхідним системне розглядання, яке дозволяє комплексно враховувати зміни в зовнішньому середовищі та оцінювати їх вплив на підприємство. Крім того, бюджетування сприяє повній реалізації всіх етапів управлінського циклу.

Слід зауважити, що термін «бюджет» у вітчизняних економістів асоціюється з управлінням фінансами, зокрема на макрорівні (тобто плануванням державних доходів і витрат на певний термін). Однак сучасне розуміння бюджету включає також бюджет підприємства або корпорації, що складається у формі балансу доходів і видатків.

Мета дослідження. Метою дослідження є вивчення процесу формування системи моніторингу виконання узгоджених бюджетів та виявлення організаційних умов для успішного впровадження цієї системи з метою підвищення ефективності.

Результати дослідження. Бюджет можна розглядати як сучасний інструмент управління, який не лише чітко відображає стан фінансових ресурсів підприємства, але й дозволяє спланувати їх надходження і витрати, оцінити ефективність використання. Використання цього інструменту дозволяє керівництву оптимально організувати рух фінансових ресурсів для досягнення поставлених цілей. Очевидно, що розробка та виконання бюджетів підприємства тісно пов'язані з його виробничою діяльністю, яка в умовах ринку здійснюється відповідно до бізнес-плану. Основними складовими бізнес-плану є фінансовий план та стратегія фінансування. Фінансовий план включає прогноз обсягів реалізації, баланс грошових потоків, таблицю доходів і витрат, баланс активів і пасивів, а також розрахунок досягнення беззбитковості. Стратегія фінансування визначає обсяги та джерела ресурсів і обґрунтовує способи повернення коштів для отримання прибутку.

Бюджетування не є обов'язковим, але суттєво полегшує керування компанією. Кожен документ розробляється індивідуально залежно від особливостей бізнесу. Є декілька видів бюджетування на підприємстві [1; с. 217]:

1. Операційний бюджет. Цей тип розрахунків фокусується на плануванні доходів та витрат, пов'язаних з операційною діяльністю підприємства. Містить різні підрозділи, такі як бюджет продажів, бюджет виробництва, бюджет витрат на працю та інші, які допомагають керувати операційними витратами та доходами.

2. Інвестиційний бюджет. Призначений для планування капітальних вкладень підприємства. Він містить розподіл фінансових ресурсів на придбання активів, розвиток проектів, інвестиції в нові технології та інші інвестиційні цілі.

3. Касовий бюджет. Фокусується на плануванні надходжень та виплат коштів протягом певного періоду часу. Його метою є забезпечення достатньої ліквідності та управління потоками коштів для забезпечення безперервності діяльності підприємства.

4. Витратний бюджет. Охоплює всі витрати компанії за певний період часу, включаючи змінні та постійні витрати, такі як оренда, заробітна плата, комунальні послуги, матеріали та інші операційні витрати.

У разі недостатності грошових коштів в одному з відділів та надмірна кількість в іншому відділі можливе перепланування бюджету в іншому більш потребуєчному напрямленні.

Система бюджетування дозволяє значно підвищити ефективність діяльності компанії, адже за наявності документів стає можливим не просто бачити та оцінювати роботу, а й прогнозувати її результати.

Основою бюджетування, зокрема його якості та інформативності, є управлінський облік, що призначений для прийняття внутрішніх управлінських рішень. Нині в Україні використовується система Міжнародних стандартів фінансової звітності, що викликана процесами глобалізації та необхідністю виходу компаній на світові фінансові ринки. Усі ці чинники вказують на актуальність проблеми дослідження взаємозв'язку між принципами бюджетування й принципами ведення управлінського обліку, який повинен урахувати норми національного законодавства у сфері обліку й фінансової звітності та міжнародні стандарти обліку [2].

Моніторинг та оцінка є інструментами, що дозволяють отримати необхідні дані для ефективного управління програмою як у поточному році, так і у середньостроковій перспективі. Результати оцінки бюджетних програм відображають ступінь досягнення мети програми та ефективності витрачання бюджетних коштів. Це є підставою для прийняття рішення про продовження реалізації програми у наступних роках, її удосконалення або призупинення.

Під час управління підприємством, організацією та іншою структурою, яка має певний бюджет є дуже важливим питання моніторингу системи бюджетів. При ефективному моніторингу системи бюджетування вірогідність уникнення розкрадання коштів з бюджету підприємства, організації тощо стає меншою. В сучасному світі існує безліч програмного забезпечення, яке допомагає у вказаному питанні. При регулярному та якісному моніторингу вказаної системи підприємство буде приносити більший дохід та працювати більш злагоджено.

Під час складання плану бюджету підприємства на квартал чи рік роз приділяються певні сум на кожен необхідну галузь як в системі, однак під час роботи виникають різні форс мажори тому необхідність у залученні додаткових коштів буде вкрай важливою для продовження функціонування та зазвичай запланований бюджет передбачає різні форс-мажори.

Виконання узгодженої системи бюджету є також необхідною для підприємства та установ задля повноцінного функціонування, а якщо заплановані кошти не використалися в запланованому напрямленні їх можна за потреби направити на інші проблеми, які виникають в ході проведення робіт.

Отже, питання системи моніторингу виконання узгодженої системи бюджетів є вкрай важливим для існування підприємства, організації, установи тощо зокрема з боку надходження доходів та для загальної користі існування такої установи тощо.

Відповідальні особи мають пильно контролювати вказане питання для своєчасної сплати податків, заробітної плати, безперервності діяльності підприємства, ефективності роботи кожного відділу, тощо.

Питання розкрадання бюджетних коштів є також важливим, адже за такі діяння є кримінальна відповідальність та від цього знижується якість роботи підприємства.

Список використаних джерел

1. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. За ред. проф. Г. Г. Кірейцева. Київ : «Центр навчальної літератури», 2004. 531 с.
2. Біломістна І. І. Визначення мінімального рівня фінансової безпеки підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 1. 61 с.